

Vooruitblik op de exploitatie van het nieuwe sportcomplex Het Sportpark in Almelo

Sportbedrijf Almelo maart 2021

Aanleiding

Het sportcomplex Het Sportpark aan de Sluiskade Noordzijde 126 in Almelo zal worden vervangen door nieuwbouw op dezelfde locatie. Het nieuwe complex bestaat uit drie binnenbaden (wedstrijdbad, doelgroepenbad en therapiebad), een buitenbad (recreatiebad en 25 meter bad) en een sporthal. Daarnaast zullen er recreatieve en horecavoorzieningen worden toegevoegd. Het sportcomplex wordt geëxploiteerd door Sportbedrijf Almelo.

Sport is een belangrijke aanjager in het streven naar een vitale samenleving. Sportaccommodaties vormen hiervoor de basis (Visie op Sport en Bewegen, Gemeente Almelo, 2020). Met de bouw van het nieuwe zwembad en sporthal.....

- Leren we kinderen zwemmen, wat bijdraagt aan het gezond en veilig opgroeien van de jeugd
- Bevorderen we de gezondheid van inwoners
- Stimuleren en faciliteren we vrijetijdsinitiatieven van inwoners
- Versterken we de eigen kracht en zelfredzaamheid van inwoners
- Faciliteren en organiseren we ontmoetingen
- Faciliteren we preventieve sport- en zorgprogramma's, waarmee we de ziektelast beperken en we duurdere inzet van intensieve ondersteuning voorkomen

In dit document een vooruitblik op de exploitatie van de nieuwbouw aan de hand van diverse invalshoeken; het bezoek, de tarieven, de opbrengsten, de kosten en de exploitatiebijdrage van de Gemeente Almelo. Tenslotte de conclusies en aanbevelingen van Sportbedrijf Almelo.

Het bezoek

De bezoekers van het huidige zwembad zijn grofweg te verdelen in twee groepen; 84% neemt deel aan activiteiten die worden georganiseerd door het Sportbedrijf (recreatief en banenzwemmen, ouder en kind zwemmen, zwemlessen en aquasporten). De overige 16% van de bezoekers zijn verenigingsleden die deelnemen aan verschillende zwemsporten (wedstrijdzwemmen, waterpolo, onderwater hockey en duiken) en specifieke doelgroepen (bv. De Klup, reumapatiënten en scholen).

Hieronder een overzicht van de gemiddelde bezoekersaantallen van het zwembad in de periode 2016-2019 (inclusief het effect van procentuele stijgingen op basis van het historische cijfermateriaal). De ledenaantallen van (zwem)verenigingen nemen af, dit is een landelijke trend. Om die reden is het bezoek met 10% naar beneden bijgesteld en apart vermeld in onderstaande tabel.

Bezoek	2016-2019	+ 10%	+ 20%	+ 25%	+ 30%
Recreatief	87.033	95.736	104.440	108.791	113.143
Zwemles	24.272	26.699	29.126	30.340	31.554
Groepslessen	6.338	6.972	7.606	7.923	8.239
Totaal	117.643	129.407	135.289	147.054	152.936
Verhuur	21.745	19.571	19.571	19.571	19.571
Totaal	139.388	148.978	160.743	166.625	172.507

Animocijfers

Het animocijfer van een zwembad geeft zicht op het gemiddeld aantal zwembadbezoeken per jaar per inwoner van het verzorgingsgebied. Door dit cijfer te vergelijken met de landelijke cijfers ontstaat een beeld van de huidige situatie en de groeipotentie van het (nieuwe) zwembad.

De landelijke cijfers hebben betrekking op het jaar 2018 (Synarchis, augustus 2019) en zijn vergeleken met de bezoekcijfers van zwembad Het Sportpark in 2018. Als verzorgingsgebied is de gemeente Almelo genomen, het aantal inwoners in 2018 is gesteld op 72.629.

Animocijfers	Bezoek 2018	Almelo	Landelijk
Recreatief	98.521	1.3	1.2-1.6
Zwemles	24.903	0.3	0.8-1.0
Groepslessen	6.106	0.1	0.4-0.6
Verhuur	21.086	0,3	0.8-1.2
Totaal	150.616	2.0	3.2-4.4

- Onder recreatief zwemmen is ook het banenzwemmen meegenomen.
- Het animocijfer in Almelo in de categorie recreatief is over deze periode 1.3 en zit daarmee op het landelijk gemiddelde mede dankzij de extreem warme zomer van 2018.
- In alle andere categorieën zitten de animocijfers (ver) onder het landelijk gemiddelde.
- De animocijfers voor zwemlessen en groepslessen is laag. Uit een interne sterkte-zwakte analyse (Sportbedrijf Almelo, 2019) blijkt dat de kwaliteit van de lessen en communicatie met de gasten moeten verbeteren. Hierin zijn inmiddels stappen gemaakt op basis van een verbeterplan. Dit heeft o.a. geresulteerd in een stijging van het aantal zwemleskinderen in 2020.

De animocijfers van enkele vergelijkbare zwembaden liggen flink hoger dan in Almelo. Dit geeft mogelijkheden voor de toekomst. Bijvoorbeeld Raalte 3,2, Markelo 3,6, Emmen 3,7 en Hengelo 5,6.

Overige argumenten voor groei van het aantal bezoekers

Zwemmen is voor vrijwel iedereen toegankelijk en is één van de minst blessuregevoelige sporten (Samen Gezond, 2020). Iedereen kan meedoen. Het nieuwe zwembad is er voor elke inwoner van Almelo; *‘Een leven lang zwemmen voor iedereen’*

Afname motorische vaardigheden en zwemveiligheid

De motorische vaardigheden van kinderen nemen af, dit valt ook op tijdens het leren zwemmen. Kinderen moeten met plezier naar het zwembad komen om kwalitatief goed zwemonderwijs te volgen. Dit is bevorderlijk voor het leerproces maar ook voor vervolgbezoek na het behalen van de zwemdiploma's. Bijvoorbeeld bij het recreatief zwemmen of lidmaatschap van een zwemvereniging.

Belangrijk is het behalen van het volledige Zwem ABC (Nationale Norm Zwemveiligheid). In Almelo stoppen nog veel kinderen na het A of B diploma. Slechts 22% van de kinderen die een A-diploma behalen zwemmen uiteindelijk succesvol af voor een C-diploma. Landelijk ligt dit cijfer op 44%. Als deze doorstroom groter wordt heeft dat een positief effect op het aantal bezoeken in de categorie zwemlessen en recreatieve bezoeken.

Voorwaarde is dat ook in de toekomst voor kinderen uit gezinnen met lage inkomens zwemles toegankelijk blijft, bijvoorbeeld door vergoeding door het Jeugd Sport- en Cultuurfonds.

Zoektocht naar belevenissen

Het bieden van uitdaging en plezier in het zwembad wordt de komende jaren steeds belangrijker. Sport, recreatie, ontspanning en vermaak steeds meer door elkaar heen lopen. Het nieuwe zwembad zal, vooral binnen, meer recreatieve elementen (2 glijbanen, bubbelbad, klimwand) bevatten om aan deze behoefte te voldoen. Naast de aantrekkingskracht van een nieuwe accommodatie zal dit een groei van het aantal recreatieve bezoekers tot gevolg hebben.

Vergrijzing

Almelo vergrijst in snel tempo. Het aantal inwoners van 65 jaar en ouder neemt de komende jaren fors toe. Bewegen in het zwembad is een goed middel om fit te worden en te blijven. In het nieuwe therapiebad zijn voldoende mogelijkheden voor het ontwikkelen van nieuwe activiteiten op het gebied van medisch zwemmen. Te denken valt aan beweegactiviteiten voor mensen met een bepaalde aandoening (bv. hartproblemen, dementie, astma, reuma etc.) maar ook aan revalidatietrajecten (i.s.m. zorginstellingen en/of fysiotherapeuten). De toevoeging van deze activiteiten zal een toename van het aantal bezoekers tot gevolg hebben maar ook een bijdrage leveren aan het gezond blijven van veel Almeloërs.

Gezonde leefstijl

De bewustwording dat een gezonde leefstijl belangrijk is, groeit; de coronapandemie speelt daarbij zeker een rol. Dit wordt versterkt door de toenemende eigen verantwoordelijkheid en financiële gevolgen van ongezond gedrag. Het nieuwe zwembad biedt ruime mogelijkheden om te werken aan een gezonde leefstijl en het verminderen van bijvoorbeeld overgewicht bij de inwoners van Almelo. Een modern aanbod aan aquasportactiviteiten zal nieuwe gasten naar Het Sportpark trekken. Deze activiteiten moeten gericht zijn op een jongere doelgroep (25-60 jaar). Dit kan door gebruik te maken van muziek en nieuwe materialen (bv. float fit, aquaspinning, aquaboxing etc.).

Ongeorganiseerde sport

Het teruglopen van het aantal leden van (zwem)verenigingen biedt kansen voor de ongeorganiseerde sport, ook in het zwembad. De behoefte aan sporten op een tijdstip dat je zelf bepaalt en zonder lange verbintenissen wordt groter. De animo voor banenzwemmen stijgt de laatste jaren en dat gaat zich zeker nog voortzetten.

Gebruik sporthal

De huidige sporthal wordt voor het overgrote deel gebruikt voor gymlessen voor het voortgezet onderwijs. Daarnaast voor korfbal en zaalvoetbal in de avonduren en weekenden. Vanwege het vertrek van de VMBO afdeling van Het Erasmus in de toekomst zal het gebruik door het voortgezet onderwijs minder worden en waarschijnlijk worden ingevuld met gymlessen voor het basisonderwijs. Door het aanbieden van nieuwe beweegprogramma's en inzet van buurtsportcoaches kan de sporthal beter gevuld worden, met name overdag.

Positief effect van een nieuw sportcomplex

Uit ervaring van andere zwembaden blijkt dat de opening van een nieuw sportcomplex een positief effect heeft op het aantal bezoekers. Bijvoorbeeld in Aquarena in Emmen, voorheen trok het zwembad 250.000 bezoekers per jaar. Het nieuwe Aquarena verwachtte een stijging naar 290.000 bezoekers. Het eerste jaar zijn er ongeveer 400.000 bezoekers geweest.

De verwachting is dat dit ook in Almelo het geval zal zijn. Door toevoeging van nieuwe (recreatie)mogelijkheden (glijbanen, whirlpool en therapiebad) en moderne faciliteiten. Maar ook door een forse stijging van het aantal uren waarop gebruik gemaakt kan worden van het nieuwe complex. Het aantal uren voor de zwemlessen en het buitenbad zal gelijk blijven, behalve in warme

zomers. Het aantal uren voor recreatief en banenzwemmen stijgt van 47,50 uur per week naar 69,50 uur per week (+32%) en voor groepslessen van 10,25 uur naar 20 uur per week (+95%).

De tarieven

Om indruk te krijgen van de hoogte en de structuur van de tarieven is er een vergelijking geweest tussen 16 zwembaden in Oost Nederland die zijn aangesloten bij de netwerkorganisatie Zwembaden in Oost Nederland (ZON). Zwembad Het Sportpark maakt deel uit van de ZON, evenals alle zwembaden in de nabije omgeving. Omdat tariefstructuren uiteenlopen heeft de vergelijking betrekking op de meest gebruikte tariefsoorten; enkel bezoek, 10 badenkaarten, abonnementen, zwemlessen, aquasportlessen, ouder & kind zwemmen. Het betreft de tarieven van het jaar 2021

Overzicht tarieven Het Sportpark Almelo ten opzichte van de gemiddelde ZON tarieven

Tariefsoort	Almelo	Gemiddelde	Vershil	Vershil %
Enkel bezoek	4,50	4,54	0,04	-1%
10 baden kaart	35,60	39,53	3,93	-11%
Zwemles (per 45 min.)	9,52	9,62	0,10	-1%
Enkele les Aqua Sport	5,20	6,43	1,23	-20%
10 lessen Aqua Sport	41,80	52,63	10,83	-26%
Enkele les Ouder & Kind	6,20	6,48	0,28	-4%
10 lessen Ouder & Kind	52,25	56,37	4,12	-8%

- In bovenstaande tabel geen vergelijking van abonnementen omdat de voorwaarden te ver uit elkaar liggen om een betrouwbaar beeld te geven.

Basistarieven en kortingen

De genoemde tarieven gaan over een bezoek aan een zwembad voor (banen)zwemmen, de locaties verschillen onderling enigszins maar de activiteit waarvoor de bezoekers komt zijn vergelijkbaar. Naast een tarief voor een enkel bezoek kent ieder zwembad een 10 baden kaart. Gemiddeld krijgt de gast 13,5% korting bij aanschaf van deze kaart. In Almelo is de korting de hoogst van de hele regio, 22%.

Van de 16 zwembaden kennen 11 organisaties abonnementen met verschillende looptijden. Slechts 4 zwembaden kennen een jaarabonnement (met een hoog kortingspercentage), de tarieven lopen onderling niet veel uiteen, gemiddeld 57x het volle tarief. Almelo zit met 55,6 x het volle tarief net iets onder het gemiddelde. Per bezoek betaalt de gemiddelde gast met een jaarabonnement € 2,68, een korting van 40 % op het volle tarief. In Almelo is een abonnement voor 4 maanden, 4 andere zwembaden hebben ook deze mogelijkheid. Het gemiddelde tarief is 20x het volle tarief. In Almelo ligt het tarief iets hoger, 24x het volle tarief, gemiddeld € 3,25 per bezoek, 28% korting. Zwembaden die geen gebruik maken van een abonnementsstructuur hebben, als alternatief, meestal een 25 of 50 badenkaart.

Tarieven voor speciale doelgroepen

Traditioneel kennen zwembaden lagere tarieven voor kinderen tot en met 17 jaar en 65-plussers. De laatste jaren zijn er meer en meer organisaties die deze splitsing hebben losgelaten. Het is allang niet meer zo dat 65-plussers minder kapitaalkrachtig zijn dan anderen. En gezinnen worden vaak tegemoet gekomen door een gunstig gezinstarief. Binnen de ZON zwembaden kent de helft geen leeftijdsdifferentiatie in tarieven. Bij de tarieven voor groepslessen zijn er slechts 3 baden die nog een 65+ tarief kennen voor deze activiteiten.

In Almelo is nog wel sprake van leeftijdsdifferentiatie, een enkel bezoek is 19% goedkoper voor de jeugd en 65 plussers, een 10 badenkaart is 21% goedkoper voor deze groepen, terwijl zij gebruik maken van dezelfde faciliteiten en activiteiten. Het Sportpark is het enige zwembad dat ook een leeftijdsdifferentiatie kent in de abonnementsstructuur. Met name bij de jaarabonnementen leidt dat tot een extreem hoog kortingspercentage van 64% voor 65 plussers. Een gemiddeld bezoek kost voor deze groep slechts € 1,31.

De zwembaden die beschikken over recreatieve faciliteiten en/of meerdere baden kennen een hoger tarief voor recreatief zwemmen. Het tarief ligt van tussen de € 0,50 – € 1,00 hoger dan het tarief voor banenzwemmen.

Het is belangrijk om te vermelden dat de gemiddelde tarieven die door een gast worden betaald meestal lager liggen dan het volle tarief. Veel gasten maken gebruik van de verschillende kortingsregelingen of acties. Het gemiddelde tarief in 2020 in Almelo voor recreatief zwemmen bedraagt € 2,91 per bezoek en € 4,89 per bezoek voor het volgen van een groepsles. Voor zwemlessen zijn geen kortingen van toepassing.

De opbrengsten

Op basis van historische gegevens zijn onderstaande opbrengsten in kaart gebracht.

Opbrengsten	2016-2019	2021 begroting
Recreatief	227.106	236.190
Zwemles	245.907	255.743
Groepslessen	30.444	31.662
Verhuur	70.396	64.624
Beachveld	5.034	5.235
Sporthal	99.028	98.000
Speedscoocer	17.250	17.940
Klimwand	2.091	2.175
Horeca	10.785	0
Totaal	687.111	711.569

- Dit overzicht is gebaseerd op de begroting voor 2021, zonder de effecten van de corona maatregelen op de bezoekersaantallen en opbrengsten.
- Het jaar 2020 is, om bovenstaande reden, ook buiten beschouwing gelaten.
- Vanaf 2020 exploiteert Sportbedrijf Almelo geen horecavoorzieningen meer.

Neutrale exploitatie horecavoorzieningen

Een nieuw sportcomplex is eigenlijk niet compleet zonder ontvangst- en ontmoetingsruimte in combinatie met horeca aanbod. Sportbedrijf Almelo zal in een afzonderlijke horecaplan de invulling van deze tak uitwerken waarbij een budgettaire neutrale exploitatie uitgangspunt is. Met andere woorden voor de exploitatie van de horeca is géén exploitatiebijdrage van de Gemeente Almelo noodzakelijk.

Effect stijging bezoek ten opzichte van stijging tarief

In onderstaande tabel is het effect van de stijging van de bezoekersaantallen in verband gebracht met een stijging van het tarief.

Opbrengsten 2021	Bezoek + 10%	Bezoek + 20%	Bezoek + 25%	Bezoek + 30%
Tarief blijft gelijk	741.798	794.452	820.781	847.107
Tarief + 5%	770.757	826.043	853.688	881.331
Tarief + 10%	799.716	857.635	886.596	915.556
Tarief + 15%	828.675	889.226	919.504	949.780

- De stijging van bezoek en het tarief gaat alleen over recreatief zwemmen, zwemles en groepslessen.
- De opbrengsten uit verhuur van zwembad en sporthal zijn niet verhoogd (niet in bezoekersaantallen en niet in de tarieven). De ledenaantallen van (zwem)verenigingen nemen af, dit is een landelijke trend.

Effect aanpassing tariefstructuur

Als naast de algemene prijsstijging uit de vorige tabel ook een aanpassing wordt gedaan in de tariefstructuur van +10 % op de recreatieve tarieven, +1 % op de zwemlestarieven, +25 % op de tarieven voor groepslessen dan zijn de prijzen voor Het Sportpark ongeveer gelijk aan het gemiddelde van de ZON zwembaden. Het gevolg voor de opbrengsten is dan als volgt:

Opbrengsten 2021	Bezoek + 10%	Bezoek + 20%	Bezoek + 25%	Bezoek + 30%
Tarief blijft gelijk	781.904	838.204	866.356	894.504
Tarief + 5%	812.868	871.983	901.542	931.098
Tarief + 10%	843.832	905.762	936.729	967.692
Tarief + 15%	874.796	939.541	971.915	1.004.286

Het verhogen van het tarief op de recreatieve openingstijden van € 1,00 levert ongeveer € 50.000 per jaar op, dit is niet meegenomen in bovenstaand overzicht.

De kosten

De kosten van Het Sportpark zijn hieronder in beeld gebracht op basis van de begroting van 2021. Deze begroting is tot stand gekomen op basis van historische cijfers (gemiddelde van de achterliggende 5 kalenderjaren).

Kosten	Begroting huidig sportcomplex	Prognose nieuw sportcomplex
Personeel	1.060.326	1.060.326
Gas en elektra	209.000	76.500
Water en chemicaliën	43.700	30.000
Onderhoud Sportbedrijf Almelo	90.000	35.000
Inventaris en materialen	0	35.000
Schoonmaakmiddelen	20.500	20.500
Kantoorkosten	10.965	10.965

Automatisering	61.200	61.200
Verkoop en marketing	11.118	11.118
Belastingen en verzekeringen	103.057	103.057
Inkoop diensten derden	20.400	20.400
Overige algemene kosten	53.430	53.430
Totaal	1.683.696	1.517.496

- Kostenoverzicht is exclusief de huur die voor het sportcomplex wordt betaald.
- De prognose van de post gas en elektra is gedaan door Straman Management & Advies.

Toelichting kostenposten

Personeel → Directe personeelskosten, indirecte personeelskosten, overige personeelskosten en opleidingen.

Onderhoud Sportbedrijf Almelo → klein dagelijks onderhoud

Inventaris en materialen → kosten zijn opgenomen in de post Onderhoud Sportbedrijf Almelo

Inkoop diensten derden → dienstverlening Sportfondsen Nederland en accountskosten

Overige algemene kosten → NRZ, KNZB, contributies ZON, WIZZ, geldtransport, beveiliging

Conclusies en aanbevelingen

Een publiek sportcomplex is in Nederland per definitie een exploitatie waar geld op toegelegd moet worden. Om de begroting sluitend te krijgen is een exploitatiebijdrage van de Gemeente Almelo noodzakelijk. Om deze bijdrage zo klein mogelijk te houden zijn er twee mogelijkheden; verminderen van de kosten en/of het verhogen van de opbrengsten.

Naast de vermindering van de kosten voor gas, elektra, water en chemicaliën is verdere vermindering van de kosten slechts beperkt mogelijk. Gezien de strenge wetgeving waaraan zwembaden gebonden zijn is de invloed op de kosten klein.

Om de opbrengsten te verhogen zijn er meerdere aspecten van invloed, het vergroten van het aantal bezoekers, het verhogen van de tarieven en het aanpassen van de tariefstructuur en de kortingspercentages. Een combinatie van deze aspecten is het meest wenselijk.

Bezoek

Op van bovenstaande analyse adviseert Sportbedrijf Almelo om te streven naar een **groeiszenario van +20% bezoekers in bij de opening van het nieuwe sportcomplex**. Deze groei is te realiseren met de bestaande formatie vanwege meer mogelijkheden tot effectiviteit en efficiëntie die het nieuwe sportcomplex met zich meebrengt. Gezien de animocijfers van vergelijkbare zwembaden is een verdere stijging realistisch maar dan zullen ook de kosten stijgen.

Om de bezoekersaantallen te laten stijgen is het noodzakelijk dat de komende jaren wordt gewerkt aan doorontwikkeling van de activiteiten en het team. Dat zal (éénmalige) kosten met zich meebrengen, bijvoorbeeld voor productontwikkeling, opleiding en coaching.

Het ontvangen van meer bezoekers in het nieuwe sportcomplex door het **aanbieden van arrangementen en het organiseren van evenementen**. Hiervoor is ondernemingsvrijheid noodzakelijk. De inschatting is dat dit €10.000 per jaar kan opleveren.

Tarieven

Sportbedrijf Almelo hanteert relatief lage tarieven voor haar zwemproducten ten opzichte van de tarieven van zwembaden in de (directe) omgeving. Er is dus ruimte voor verhoging waarbij het risico op teruglopende bezoekersaantallen beperkt is. Het animocijfer van de duurdere zwembaden liggen flink hoger dan in Almelo.

Sportbedrijf Almelo adviseert om de **tarieven op het gemiddeld niveau van de ZON zwembaden te brengen**. Dit kan door de volgende aanpassingen:

- Een **algemene verhoging met 10%** bij opening van de nieuwbouw omdat de gast de meest moderne voorzieningen mag verwachten met extra faciliteiten en een verhoging van het aantal uren waarop gezwommen kan worden.
- Een **toeslag van €1,- voor recreatief zwemmen**, als alle voorzieningen (meerdere binnen- en/of buitenbaden, glijbanen, whirlpool, stoombad) toegankelijk zijn. De verblijftijd in de accommodatie is langer dan bij andere activiteiten zoals banenzwemmen of groepslessen.
- Het **afschaffen van prijsdifferentiatie op basis van leeftijd** en het **verkleinen van de kortingspercentages**. Door de komende jaren stappen maken om naar een nieuwe tariefstructuur toe te groeien zodat dit bij opening van de nieuwe accommodatie is gerealiseerd.

Exploitatiebijdrage

Hieronder een overzicht van de exploitatiebijdrage van de Gemeente Almelo in de huidige situatie, in de nieuwe situatie zonder rekening te houden met bovenstaande aanbevelingen en inclusief bovenstaande aanbevelingen.

Huidige situatie Het Sportpark		
Kosten	Opbrengsten	Exploitatiebijdrage
1.683.696	711.569	972.127

Nieuwe sportcomplex zonder groeipotentie en aanpassing tarieven		
Kosten	Opbrengsten	Exploitatiebijdrage
1.517.596	711.569	805.927

Nieuwe sportcomplex met groeipotentie en aanpassing tarieven		
Kosten	Opbrengsten	Exploitatiebijdrage
1.517.596	965.762	551.734